

สรุปผลสำรวจ Anamai Event Poll “ท่านเตรียมตัวรับมือฝุ่น PM2.5 อย่างไร ?”

กรมอนามัย ได้ดำเนินการสำรวจ Anamai Event Poll ประเด็น “ท่านเตรียมตัวรับมือฝุ่น PM2.5 อย่างไร ?” ระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน 2565 ถึง 31 ธันวาคม 2565 เพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเตรียมตัวในการป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพ จากฝุ่น PM2.5 เพื่อนำผลการสำรวจไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินการมาตรการทางการแพทย์และสาธารณสุขต่อไป โดยมีผู้ตอบแบบสำรวจ จำนวนทั้งสิ้น 2,484 คน สรุปผลการสำรวจ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นและความกังวลกับการเตรียมตัวรับมือฝุ่น PM2.5

ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มีความวิตกกังวลหรือกลัวว่าฝุ่น PM2.5 จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ร้อยละ 69 โดยประเด็นที่กังวล 3 อันดับแรก คือ ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเด็กเล็กในระยะยาว ร้อยละ 52.66 ทำให้โรคประจำตัวมีอาการรุนแรงมากขึ้น ร้อยละ 44.81 และไม่มีอุปกรณ์ป้องกันฝุ่น ร้อยละ 24.64 ตามลำดับ

1.1 มีความวิตกกังวลหรือกลัวว่าฝุ่น PM2.5 จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือไม่

ตารางที่ 1.1 ความวิตกกังวลหรือกลัวว่าฝุ่น PM2.5 จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ

ประเด็นความวิตกกังวล	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
กังวล	1,715	69.0
ไม่กังวล	769	31.0

1.1.1 ท่าน "กังวล" กับสถานการณ์ฝุ่น PM2.5 ในเรื่องอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ตารางที่ 1.1.1 ประเด็นที่กังวลเกี่ยวกับสถานการณ์ PM2.5

อันดับ	ประเด็น	ร้อยละ
1	ส่งผลกระทบต่อสุขภาพเด็กเล็กในระยะยาว	52.66
2	ทำให้โรคประจำตัวมีอาการรุนแรงมากขึ้น	44.81
3	ไม่มีอุปกรณ์ป้องกันฝุ่น	24.64
4	ไม่รู้วิธีป้องกันอันตรายจากฝุ่น	18.12
5	กังวลเรื่องอื่น ๆ เช่น - โรคที่เกิดจาก PM2.5 COVID-19 และไข้หวัดใหญ่จะทวีความรุนแรง - ฝุ่นอาจส่งผลให้เกิดโรคอุบัติใหม่มากขึ้น - ความไม่มั่นใจต่อปริมาณฝุ่นในอากาศ เนื่องจากไม่สามารถมองเห็นได้ - ไม่มีการณรงค์เกี่ยวกับปัญหาฝุ่นละอองอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เด็ก ๆ ไม่รู้จักและไม่สามารถป้องกัน - โอกาสการเป็นมะเร็งปอดที่สูงขึ้น - แหล่งกำเนิดฝุ่นที่มีมากขึ้น เป็นต้น	10.19

1.2 ท่านคิดว่า สาเหตุการเกิดฝุ่น PM2.5 ในชุมชนของท่าน ส่วนใหญ่เกิดจากอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ผลการสำรวจ พบว่า ผู้ตอบส่วนใหญ่คิดว่าสาเหตุการเกิดฝุ่น PM2.5 ในชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการเผาในที่โล่ง ร้อยละ 62.32 การจราจร ร้อยละ 55.48 และโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 39.92 ตามลำดับ

ตารางที่ 1.2 สาเหตุการเกิดฝุ่น PM2.5 ในชุมชน

อันดับ	ประเด็น	ร้อยละ
1	การเผาในที่โล่ง	62.36
2	การจราจร	55.48
3	โรงงานอุตสาหกรรม	40.26
4	การก่อสร้าง	36.92
5	การเผาพื้นที่ทางการเกษตร	18.12
6	สาเหตุอื่น ๆ เช่น - ภาวะโลกร้อน - มีการแอบทำลายสารเคมีที่ส่งผลกระทบต่อสภาพอากาศ - การเผาขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - ร้านจำหน่ายขายหิน ปูน ทราย ในชุมชน เป็นต้น	5.15
7	ไม่ทราบ	3.62

1.3 ท่านรู้สถานการณ์ค่า PM2.5 จากที่ไหน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

จากผลการสำรวจพบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ รู้สถานการณ์ค่า PM2.5 จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ทางโทรทัศน์/วิทยุ ร้อยละ 60.59 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 35.27 และ Website กรมควบคุมมลพิษ ร้อยละ 35.02 ตามลำดับ

ตารางที่ 1.3 แหล่งข้อมูลสถานการณ์ค่า PM2.5

อันดับ	ประเด็น	ร้อยละ
1	โทรทัศน์/วิทยุ	60.59
2	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	35.27
3	Website กรมควบคุมมลพิษ	35.02
4	Facebook เพจ “คนรักอนามัย ใส่ใจอากาศ PM2.5”	34.98
5	Facebook เพจ “กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ”	30.15
6	โรงพยาบาล	23.11
7	เสียงตามสาย	17.27
8	Application Air4Thai	16.95
9	สื่อโฆษณากลางแจ้ง (ตัวหนังสือวิ่งตามแยกไฟแดง ป้ายโฆษณา)	13.08

อันดับ	ประเด็น	ร้อยละ
10	เครื่องวัด PM2.5 แบบพกพา	9.82
11	Website กรุงเทพมหานคร bangkokairquality.com	8.57
12	airvisual.com	7.05
13	อื่น ๆ เช่น - เว็บไซต์ด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ - สังเกตจากสภาพอากาศหรือฝุ่นควันในอากาศด้วยตนเอง - ข่าวสารใน line - รพสต. และไลน์หมอพร้อม - หนังสือแจ้งประชาสัมพันธ์จากจังหวัด สี่วิทย์ โทรทัศน์ เป็นต้น	5.68
14	อาสาสมัครสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร (อสส.)	4.83

1.4 ท่านเตรียมตัวดูแลสุขภาพตนเองและคนในครอบครัวในช่วงก่อนเกิดปัญหาฝุ่น PM2.5 อย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่มีการเตรียมตัวดูแลสุขภาพตนเองและคนในครอบครัวในช่วงก่อนเกิดปัญหาฝุ่น PM2.5 ในเรื่อง การเตรียมหน้ากากป้องกันฝุ่น ร้อยละ 82.21 การดูแลสุขภาพให้แข็งแรง ร้อยละ 71.30 และทำความเข้าใจระดับค่าสี PM2.5 และคำแนะนำในการปฏิบัติตน ร้อยละ 59.82 ตามลำดับ

ตารางที่ 1.4 การเตรียมตัวดูแลสุขภาพตนเองและคนในครอบครัวในช่วงก่อนเกิดปัญหาฝุ่น PM2.5

อันดับ	ประเด็น	ร้อยละ
1	เตรียมหน้ากากป้องกันฝุ่น	82.21
2	ดูแลสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรง	71.30
3	ทำความเข้าใจระดับค่าสี PM2.5 และคำแนะนำในการปฏิบัติตน	59.82
4	ทำความสะอาดบ้าน ล้างแอร์ ล้างพัดลม	53.06
5	ปลูกต้นไม้ เพื่อดักฝุ่น	40.42
6	เตรียมห้องสะอาด / ห้องปลอดฝุ่นในบ้าน	35.87
7	เตรียมยาและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้มีโรคประจำตัวไว้ล่วงหน้า	35.43
8	ตรวจสภาพรถ/ตรวจควันดำ	28.26
9	ติดตั้งเครื่องฟอกอากาศ เครื่องกรองอากาศ	24.92
10	ใช้วิธีอื่น ๆ เช่น - ไม่เผาขยะ หรือไม่เพิ่มมลพิษ และไม่ทำกิจกรรมกลางแจ้งในช่วงเวลาที่ค่า PM2.5 สูง - ใช้ละอองน้ำพ่นตามจุดต่าง ๆ ที่มีฝุ่น - ติดตามสถานการณ์ค่า PM.25 ก่อนออกจากบ้าน - ใช้น้ำเกลือล้างจมูกและกลั้วคอ เป็นต้น	3.02

อันดับ	ประเด็น	ร้อยละ
11	ไม่ได้เตรียมตัวใดๆ หรือไม่ได้ทำ (เหตุผลเช่น ไม่ได้กังวล ไม่ได้อยู่พื้นที่แออัด ข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ และงบประมาณ ไม่มีเวลาที่จะทำได้หรือไม่สามารถทำด้วยตนเองได้ การเผาเป็นปัญหาที่แก้ไขยาก เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งซึ่งวิถีชีวิต เป็นต้น)	1.77

1.5 สิ่งที่ท่านอยากบอกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา PM2.5 คือ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ผู้ตอบแบบสำรวจมีประเด็นที่อยากบอกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา PM2.5 มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ การแจ้งเตือนสถานการณ์และสื่อสารคำแนะนำด้านสุขภาพล่วงหน้า ร้อยละ 69.24 การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ร้อยละ 59.46 และการควบคุมการปล่อยควันพิษ ร้อยละ 52.38 ตามลำดับ

ตารางที่ 1.5 เรื่องที่อยากบอกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา PM2.5

อันดับ	ประเด็น	ร้อยละ
1	แจ้งเตือนสถานการณ์และสื่อสารคำแนะนำด้านสุขภาพล่วงหน้า	69.24
2	บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง	59.46
3	ควบคุมการปล่อยควันพิษ	52.38
4	แจกหน้ากากป้องกันฝุ่น	50.16
5	มีระบบให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพ	49.19
6	ตรวจรถที่มีควันดำ	43.40
7	มีเจ้าหน้าที่เยี่ยมบ้านให้คำแนะนำดูแลสุขภาพกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็กเล็ก ผู้ป่วยติดเตียง	41.14
8	พ่นฝอยละอองน้ำ	28.26
9	เรื่องอื่น ๆ เช่น - ปลุกต้นไม้ฟอกอากาศ เช่น ต้นยางอินเดีย พืชต่าง เศรษฐีเรือนใน เป็นต้น - อยากให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังกับผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามมาตรการ เช่น ควบคุมการเผาในพื้นที่เกษตรกรรมใกล้เขตชุมชน - ปรับค่า PM2.5 ให้เป็นตามมาตรฐานของ WHO - ควรวิจัยถึงกิจกรรมหรือแหล่งกำเนิด PM2.5 เพื่อพัฒนากฎหมายข้อกำหนด กฎระเบียบต่าง ๆ ใช้บังคับอย่างจริงจัง - ให้ความรู้ประชาชน สอนวิธีป้องกัน PM2.5 - ควรจัดพื้นที่โรงงานให้ไกลจากแหล่งชุมชน เป็นต้น	2.54

1.6 ท่านต้องการทราบข้อมูลเรื่องใด จากสถานการณ์ฝุ่น PM2.5 (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ผลการสำรวจ พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจ มีเรื่องที่ต้องการทราบข้อมูล จากสถานการณ์ฝุ่น PM2.5 มากที่สุด 3 อันดับแรก คือ อาการ/ผลกระทบต่อสุขภาพจาก PM2.5 ร้อยละ 66.63 ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ PM2.5 ร้อยละ 59.18 และคำแนะนำการดูแลสุขภาพเมื่อค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน ร้อยละ 58.78 ตามลำดับ

ตารางที่ 1.6 เรื่องที่ต้องการทราบข้อมูล จากสถานการณ์ฝุ่น PM2.5

อันดับ	ประเด็นความต้องการทราบข้อมูล	ร้อยละ
1	อาการ/ผลกระทบต่อสุขภาพจาก PM2.5	66.63
2	ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ PM2.5	59.18
3	คำแนะนำการดูแลสุขภาพเมื่อค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน	58.78
4	การเลือกใช้หน้ากากป้องกันตนเองอย่างเหมาะสม	54.47
5	แหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้เมื่อต้องการทราบค่า PM2.5	53.26
6	คำแนะนำการจัดบ้านและสภาพแวดล้อมเมื่อค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน	44.32
7	วิธีอ่านค่ามาตรฐาน PM2.5	38.08
8	เรื่องอื่น ๆ เช่น - ข้อมูลการปลูกต้นไม้ให้ถูกวิธี - ข้อมูลพื้นที่มี PM2.5 สูง - เบอร์โทรสายด่วน	1.97

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ผลการสำรวจข้อมูลทั่วไป พบว่า ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่อยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ร้อยละ 42.31 เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.39 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 45 – 59 ปี ร้อยละ 45.01 และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างรัฐ ร้อยละ 30.30 รองลงมาคือเกษตรกร ร้อยละ 23.59

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
เขตการปกครอง		
เขตการปกครองรูปแบบพิเศษ (กทม./พัทยา)	214	8.62
เทศบาลตำบล	865	34.82
เทศบาลนคร/เทศบาลเมือง	354	14.25
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	1,051	42.31
เพศ		
ชาย	487	19.61
หญิง	1,997	80.39
อายุ		

ข้อมูลทั่วไป	จำนวนผู้ตอบ	ร้อยละ
ต่ำกว่า 15 ปี	18	0.72
15 - 24 ปี	75	3.02
25 - 44 ปี	814	32.77
45 - 59 ปี	1,118	45.01
60 ปี ขึ้นไป	459	18.48
อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ/ลูกจ้างรัฐ	746	30.03
เกษตรกร	586	23.59
รับจ้างทั่วไป	320	12.88
แม่บ้าน/พ่อบ้าน/ว่างงาน/ระหว่างรองาน/เกษียณราชการ	283	11.39
เจ้าของกิจการ/ผู้ประกอบการ/ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/อาชีพอิสระ	169	6.80
พนักงานบริษัท/ลูกจ้างเอกชน	159	6.40
พ่อค้าแม่ค้าร้านค้า/แผงลอย ริมถนน	100	4.03
อาชีพอื่น ๆ	69	2.78
นักเรียน นักศึกษา	39	1.57
พนักงานกวาดถนน คนงานก่อสร้าง	6	0.24
ไรเดอร์ พนักงานขนส่งสินค้า	3	0.12
คนขับรถโดยสารสาธารณะ	3	0.12
ตำรวจจราจร	1	0.04

สรุปผลการสำรวจ

ผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ มีความวิตกกังวลหรือกลัวว่าฝุ่น PM2.5 จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ร้อยละ 69 โดยประเด็นที่กังวลมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มีผลกระทบต่อสุขภาพเด็กเล็กในระยะยาว ร้อยละ 52.66 ทำให้โรคประจำตัวมีอาการรุนแรงมากขึ้น ร้อยละ 44.81 และไม่มีอุปกรณ์ป้องกันฝุ่น ร้อยละ 24.64 ส่วนประเด็นอื่นที่กังวล ได้แก่ โรคที่เกิดจาก PM2.5 COVID-19 และใช้ชีวิตใหญ่จะทวีความรุนแรง ฝุ่นอาจส่งผลให้เกิดโรคอุบัติใหม่มากขึ้น ความไม่มั่นใจต่อปริมาณฝุ่นในอากาศเนื่องจากไม่สามารถมองเห็นได้ เด็กไม่รู้จักและไม่สามารถป้องกันตนเองได้ โอกาสการเป็นมะเร็งปอดที่สูงขึ้น แหล่งกำเนิดฝุ่นที่มีมากขึ้น เป็นต้น

ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสำรวจคิดว่าสาเหตุการเกิดฝุ่น PM2.5 ในชุมชนส่วนใหญ่เกิดจากการเผาในที่โล่ง ร้อยละ 62.36 รองลงมาคือ การจราจร ร้อยละ 55.48 และโรงงานอุตสาหกรรม ร้อยละ 40.26 ตามลำดับ โดยแหล่งข้อมูล que ผู้ตอบแบบสำรวจรู้สถานการณ์ค่า PM2.5 มากที่สุดคือโทรทัศน์/วิทยุ ร้อยละ 60.59 รองลงมาคืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ร้อยละ 35.27 และ Website กรมควบคุมมลพิษ ร้อยละ 35.02 ตามลำดับ

ทั้งนี้ผู้ตอบแบบสำรวจมีการเตรียมตัวดูแลสุขภาพตนเองและคนในครอบครัวในช่วงก่อนเกิดปัญหาฝุ่น PM2.5 มากที่สุด คือ เตรียมหน้ากากป้องกันฝุ่น ร้อยละ 82.21 รองลงมาคือ ดูแลสุขภาพให้ร่างกายแข็งแรง ร้อยละ 71.30 และทำความเข้าใจระดับค่าสี PM2.5 และคำแนะนำในการปฏิบัติตน ร้อยละ 59.82 ทั้งนี้วิธีการอื่น ๆ ที่ใช้ในการเตรียมตัวดูแลสุขภาพตนเองและคนในครอบครัว ได้แก่ ไม่ทำกิจกรรมกลางแจ้งในช่วงเวลาที่ค่า PM2.5 สูง ใช้น้ำฉีดพ่นบริเวณบ้านหรือที่อยู่อาศัย ใช้น้ำเกลือล้างจมูกและกลั้วคอ ติดตามข่าว และข้อมูล PM2.5 เป็นต้น นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสำรวจบางท่านไม่ได้มีการเตรียมตัวดูแลสุขภาพ โดยให้เหตุผลว่า ไม่ได้อยู่ในพื้นที่แออัด อยู่ในเขตชนบท ไม่มีเวลาที่จะทำได้ หรือทำด้วยตนเองไม่ได้ และมีข้อจำกัดเรื่องพื้นที่ และงบประมาณ เป็นต้น โดยสิ่งที่คุณตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่ต้องการบอกให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา PM2.5 ทราบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ แจ้งเตือนสถานการณ์และสื่อสารคำแนะนำด้านสุขภาพล่วงหน้า ร้อยละ 69.24 บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ร้อยละ 59.46 และควบคุมการปล่อยควันพิษ ร้อยละ 52.38 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสำรวจมีประเด็นความต้องการทราบข้อมูลจากสถานการณ์ PM2.5 มากที่สุดคือ อากาศ / ผลกระทบต่อสุขภาพจาก PM2.5 ร้อยละ 66.63 รองลงมาคือความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ PM2.5 ร้อยละ 59.18 และคำแนะนำการดูแลสุขภาพเมื่อค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน ร้อยละ 58.78 ตามลำดับ

ข้อเสนอจากผลการสำรวจ

จากผลการสำรวจอนามัยโพล มีข้อเสนอให้เสนอให้กองส่งเสริมความรอบรู้และสื่อสารสุขภาพ กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ และทีม Operation PM2.5 กรมอนามัย นำผลสำรวจอนามัยโพลไปเป็นข้อมูลประกอบเพื่อการวางแผนในการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินมาตรการทางการแพทย์และสาธารณสุข และการสื่อสารสร้างความเข้าใจให้ประชาชนปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง ในประเด็นดังนี้

1. **การพัฒนาความรอบรู้** เพื่อให้เกิดการปรับพฤติกรรมและเพื่อลดความวิตกกังวลหรือกลัวว่า PM2.5 จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ โดยเฉพาะประเด็นเรื่อง ฝุ่นส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพเด็กเล็กในระยะยาว ทำให้โรคประจำตัวมีอาการรุนแรงมากขึ้น และการเตรียมพร้อมอุปกรณ์ป้องกันฝุ่น
2. **ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเร่งดำเนินการ** ในประเด็นที่ผู้ตอบส่วนใหญ่อยากให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหา PM2.5 มากที่สุด ได้แก่ เพื่อการพัฒนาระบบแจ้งเตือน การสื่อสารเตือนภัย และคำแนะนำด้านสุขภาพล่วงหน้า การบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และการควบคุมการปล่อยควันพิษ
3. **การสร้างความรู้ความเข้าใจ** ในเรื่องที่คุณตอบแบบสำรวจต้องการทราบข้อมูลมากที่สุด คือ อากาศ/ผลกระทบต่อสุขภาพจาก PM2.5 ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ PM2.5 และคำแนะนำการดูแลสุขภาพเมื่อค่าฝุ่นเกินมาตรฐาน เป็นต้น

จัดทำโดย ทีมเลขานุการคณะทำงานขับเคลื่อนอนามัยโพล ปีงบประมาณ 2566 กรมอนามัย

กองประเมินผลกระทบต่อสุขภาพ

3 มกราคม 2566